

ECONOMIES' HORIZONS
Економічні горизонти

DOI: doi.org/10.31499/2616-5236
Homepage: <http://eh.udpu.edu.ua>

ISSN
2522-9273
(print)
2616-5236
(online)

UDC: 658.15:336.02

DOI: [10.31499/2616-5236.3\(28\).2024.310419](https://doi.org/10.31499/2616-5236.3(28).2024.310419)

*Viacheslav Moiseiev, Odessa National University of Economics
postgraduate student of the Faculty of Finance and Banking, Department of
Financial Management and Stock Market*

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ОПТИМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ КОМПАНІЙ MODERN STRATEGIES FOR OPTIMIZING THE FINANCIAL RESOURCES OF COMPANIES

***Анотація:** Мета статті полягає у дослідженні сучасних стратегій оптимізації фінансових ресурсів компаній для поступового впровадження даних концепцій у діяльність українських суб'єктів господарювання. В дослідженні надана класифікація джерел формування фінансових ресурсів. Деталізовано переваги та недоліки внутрішніх та зовнішніх джерел фінансових ресурсів компанії. Проаналізовано процес оптимізації структури капіталу. Запропоновано сучасні стратегії оптимізації фінансових ресурсів для максимізації вартості компанії.*

***Abstract:** The purpose of the article is to explore modern strategies for optimizing a company's financial resources for the gradual implementation of these concepts in the activities of Ukrainian business entities. The study identifies that the successful functioning and development of companies in modern conditions are characterized by the objective necessity to seek new opportunities for forming and using resources to increase the company's value. The research highlights that financial resources, by their nature, can be classified into two broad categories: internal and external financial resources, the ratio of which in the overall volume of the company's financial resources forms the capital structure indicator, which is one of the most important criteria for assessing the financial condition of companies. It is noted that the main goals of optimizing the structure of a company's financial resources are maximizing profit and profitability, increasing the company's market value, minimizing financial risks and the cost of capital attraction, and ensuring sustainable growth overall. The policy for shaping the structure of financial resources should ensure a combination of equity and borrowed sources of financing that fosters increased capital profitability, solvency, financial stability, reduced*

financial risks, and weighted average cost of capital, among other factors. As a result of the study, the author concludes that by using a combination of financial planning and forecasting, cost optimization, working capital and fixed assets management, risk management, capital structure optimization, investment management, as well as leveraging government incentives and digital transformation, companies can effectively manage their financial resources to achieve strategic goals.

Keywords: *financial resources of companies, optimization of financial resources of companies, equity of companies, borrowed capital of companies, strategies for optimizing the financial resources, company's capital structure, company value*

Ключові слова: *фінансові ресурси компаній, оптимізація фінансових ресурсів компаній, власний капітал, позиковий капітал, стратегії оптимізації фінансових ресурсів, структура капіталу компанії, вартість компанії*

Постановка проблеми.

В сучасних умовах зростаючої непередбачуваності глобального економічного середовища фінансові ресурси компаній стають вирішальним фактором, що впливає на стабільність та економічну безпеку країни. У контексті зростаючої динаміки зовнішніх умов, включаючи політичні, економічні та соціальні виклики, з якими стикається Україна, актуальність забезпечення фінансової стійкості компаній значно зростає. Загострення військової ситуації в країні вимагає не лише негайного реагування на поточні потреби, але й довгострокового планування для мінімізації ризиків, які можуть загрожувати економічній безпеці на макро- та мікроекономічних рівнях.

Фінансові ресурси є істотною складовою фінансування операцій, інвестицій і зростання вартості компаній. В сучасних умовах компанії повинні оптимізувати свої фінансові ресурси для досягнення своїх цілей і завдань. Практика оптимізації фінансових ресурсів

передбачає ідентифікацію та використання різних джерел фінансування для задоволення фінансових потреб компанії. Ефективність використання фінансових ресурсів компанії є критично важливою для досягнення цілей і завдань компанії, таких як: збільшення прибутковості, розширення операцій та розробка нових продуктів і послуг. Фінансові ресурси відіграють важливу роль у успіху та зростанні вартості компанії, оскільки вони забезпечують необхідні кошти для ведення бізнесу, інвестицій та розширення. У сучасному швидкозмінному економічному середовищі для забезпечення сталості та конкурентоспроможності бізнесу важливо оптимізувати фінансові ресурси. Ця стаття досліджує різні типи фінансових ресурсів, важливість ефективного управління фінансовими ресурсами компанії та стратегії їх оптимізації в сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В українській науковій літературі значну увагу питанням

природи, складу та структури фінансових ресурсів компаній приділили О. М. Бандурка, М. І. Крупка [3], І. О. Бланк, З. С. Варналій, О. Д. Василик, А. І. Даніленко, В. М. Опарін, К. В. Павлюк, А. М. Поддєрьогін. Теоретичні та методичні аспекти оптимізації фінансових ресурсів також висвітлені у працях зарубіжних авторів: Є. Брігхема, К. Друрі, Б. С. Майєра, Р. Холта. Ф. Модильяні, М. Міллера, Р. Брейлі, Ю.Б. Брігхема [4] та багатьох інших науковців. Проте, шляхи оптимізації фінансових ресурсів компанії та підвищення ринкової вартості компанії в сучасних умовах сьогодні висвітлені недостатньо.

Мета статті полягає в дослідженні сучасних стратегій оптимізації фінансових ресурсів компаній для поступового впровадження даних концепцій у діяльність українських суб'єктів господарювання.

Виклад основного матеріалу.

Питання ефективного управління фінансовими ресурсами залишаються важливими на сучасному етапі функціонування економіки. Це пояснюється тим, що кожен етап суспільного відтворення вимагає постійного відновлення процесів їх формування та використання. Фінансові ресурси, перебуваючи у розпорядженні компаній різних форм власності та різних організаційно-правових форм господарювання, використовуються для вирішення господарських завдань. Обіг фінансових ресурсів призводить до збільшення економічних вигод компаній, які втілюють у собі активи або їх

зменшення, що визначається погашенням зобов'язань. Тому фінансові ресурси завжди є обмеженими, що зумовлює необхідність створення відповідних умов їх залучення та можуть бути мобілізованими лише тими компаніями, які приділяють ключове значення їх раціональному формуванню та використанню.

Раціональне управління фінансами є вагомим інструментом впливу на соціально-економічний розвиток, особливо на перехідному етапі економічних реформ за обмеженості фінансових ресурсів держави. Успішне функціонування і розвиток компаній у сучасних умовах характеризуються об'єктивною необхідністю пошуку нових можливостей формування та використання фінансових ресурсів для зростання вартості компанії. Це вимагає розробки відповідних механізмів узгодженого управління фінансовими ресурсами, які дозволять оцінити перспективи розвитку, визначити оптимальні шляхи досягнення стратегічних цілей, обґрунтувати прийнятні напрями фінансового забезпечення діяльності українських компаній [1, с. 25].

Фінансові ресурси є не тільки основою для створення бізнесу, але й фактором його стабільності, ефективності, конкурентоспроможності та інвестиційної активності. Фінансові ресурси є важливим видом ресурсів компанії, який спроможен трансформуватися в будь-який інший вид ресурсів. В українській науці існують протиріччя у розумінні сутності фінансових

ресурсів компанії. Виділимо одне універсальне визначення фінансових ресурсів компанії. У даному дослідженні під «фінансовими ресурсами» буде розумітися сукупність власних грошових доходів і надходжень із зовнішніх джерел (залучених і позикових), призначенням яких є виконання фінансових зобов'язань компанії, фінансування витрат, пов'язаних із його поточною діяльністю, а також із розвитком діяльності [2, с. 3].

Ефективне управління фінансовими ресурсами є надзвичайно важливим для довгострокового успіху та стабільності компаній. Ефективне управління фінансовими ресурсами дозволяє компаніям правильно розподіляти кошти, мінімізувати витрати, зменшувати ризики та використовувати можливості для зростання вартості. Крім того, зважене фінансове управління допомагає компаніям підтримувати ліквідність, забезпечувати платоспроможність і покращувати їхні кредитні рейтинги, що може сприяти кращому доступу до джерел зовнішнього фінансування.

Сьогодні існує багато проблем, пов'язаних із формуванням та раціональним використанням фінансових ресурсів. Одним із першочергових завдань є визначення джерел фінансових ресурсів та забезпечення їх зростання. Для збільшення фінансових ресурсів необхідно постійно відстежувати фактори їх зміни, що слугуватиме основою для

формування управлінських рішень та їхньої ефективної практичної реалізації. Сучасна економічна ситуація, що склалася в нашій країні, змушує компанії самостійно приймати рішення щодо забезпечення фінансовими ресурсами для свого ефективного розвитку.

Фінансові ресурси за своєю суттю можна класифікувати на дві широкі категорії: внутрішні та зовнішні фінансові ресурси.

Внутрішні ресурси – це кошти, що генеруються всередині організації, такі як нерозподілений прибуток, амортизаційні відрахування та коригування робочого капіталу. Вони надають бізнесу певну гнучкість і незалежність, оскільки не потребують зовнішнього фінансування або не несуть додаткових витрат. Власні фінансові ресурси компаній характеризуються: простотою і швидкістю залучення; вищою здатністю генерувати прибуток; забезпеченням фінансової стабільності та розвитку компанії, а отже, зниженням ризику банкрутства; збереженням повного управління та контролю за засновниками. У той же час обсяг залучення власного капіталу є обмеженим, оскільки він залежить від фінансових можливостей засновників і результатів діяльності попереднього періоду. Склад джерел формування власних фінансових ресурсів компаній зображено на рис. 1:

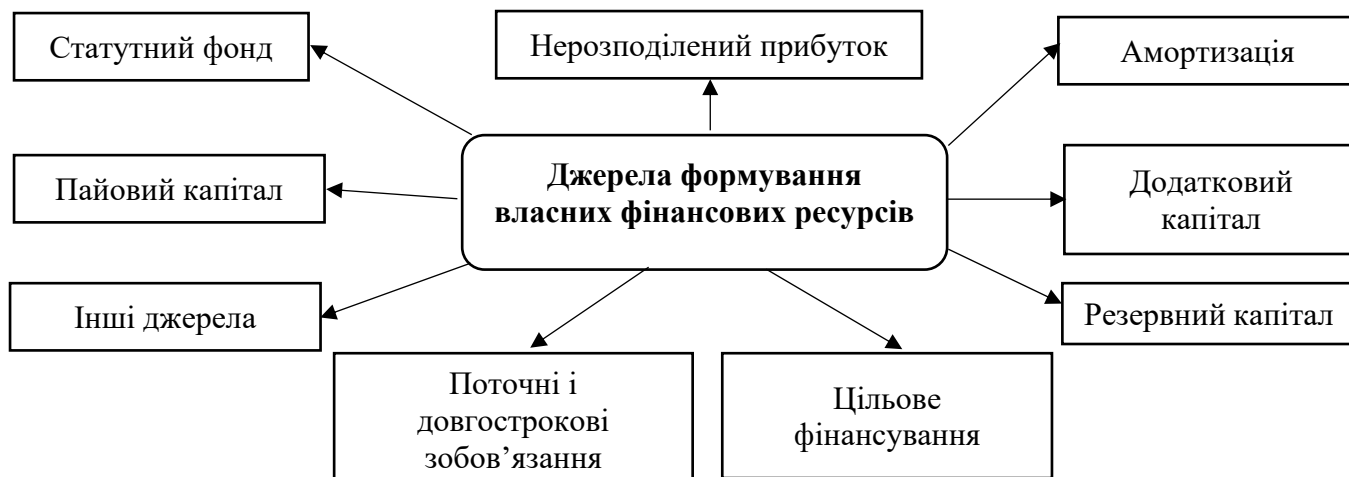

Рис. 1. Джерела формування власних фінансових ресурсів

Зовнішні ресурси – це кошти, отримані із зовнішніх джерел, включаючи боргове фінансування (банківські кредити, облигації), акціонерне фінансування (випуск акцій, венчурний капітал), державні гранти і т.д. Зовнішні ресурси можуть значно підвищити фінансову спроможність компанії, але можуть супроводжуватися додатковими витратами, ризиками та зобов'язаннями. На відміну від власних, позикові фінансові ресурси характеризуються досить широкими можливостями залучення капіталу та значним позитивним впливом на збільшення

активів та зростання обсягів діяльності компаній. Однак позики пов'язані з певними організаційними труднощами при виконанні кредитного договору, необхідністю отримання згоди кредиторів та застави у вигляді матеріальних активів або гарантій від третіх осіб. Використання позикових фінансових ресурсів також знижує фінансову стабільність компаній і збільшує ризики неплатоспроможності. Структуру джерел формування позикових фінансових ресурсів компаній зображено на рис. 2:

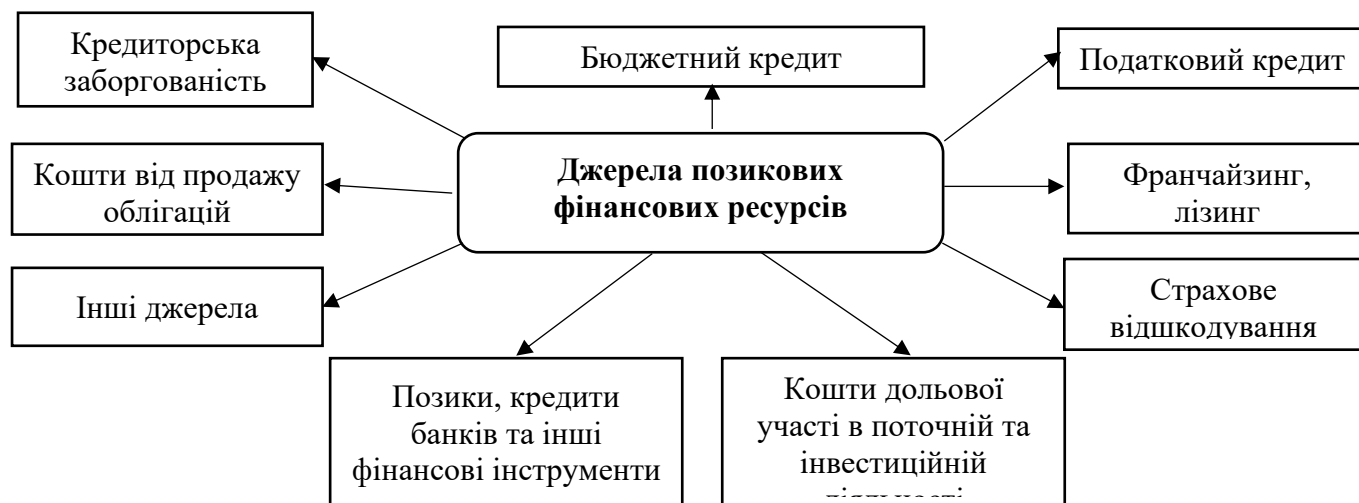

Рис. 2. Джерела позикових фінансових ресурсів

Кожне джерело формування фінансових ресурсів має як позитивні, так і негативні риси, що призводить до різного впливу власних і позикових коштів на діяльність компаній. Наприклад, збільшення обсягу власних фінансових ресурсів, на відміну від боргу, стримує зростання прибутковості власних коштів — показник, що найбільше приваблює власників бізнесу. Залучення власних фінансових ресурсів супроводжується вищими витратами порівняно з альтернативними зовнішніми джерелами [5, с. 55].

Фінансові ресурси, джерела фінансування та структура мають значний вплив на виробничу діяльність компаній. Належні обсяги фінансових ресурсів забезпечують безперервність виробничої діяльності компаній, оптимальна структура розподілу веде до підвищення конкурентоспроможності продукції та ефективності діяльності, а стабільні джерела функціонування підвищують платоспроможність.

Співвідношення власних і позикових коштів у загальному обсязі фінансових ресурсів компаній формує показник структури капіталу, який є одним із найважливіших критеріїв оцінки фінансового стану компаній. Особливо важливим є формування оптимальної структури фінансових ресурсів на початкових етапах розвитку компанії, що впливає на успіх реалізації стратегічних фінансових планів. Компанія може обрати будь-яку структуру джерел фінансування, але основна мета її управління — вибрати таку, яка при

низькій вартості капіталу допоможе зберегти стабільний дохід, рівень дивідендів і сприятиме зростанню ринкової ціни акцій. Тобто оптимальна структура капіталу має мінімізувати середню вартість фінансових ресурсів і водночас підтримувати кредитоспроможність компаній на рівні, що дозволяє залучати нові види капіталу на вигідних умовах.

Оптимізація структури джерел фінансування має бути спрямована на забезпечення ефективного використання капіталу та підвищення його здатності генерувати прибуток. Оскільки прибуток і зростання ринкової вартості є основними цілями кожної компанії, формування оптимальної структури фінансових ресурсів є нагальною проблемою не тільки для керівників компаній, але й для кола науковців, які розробляють теоретичну основу для її застосування в межах галузі та економіки країни в цілому [3, с. 46].

Процес оптимізації співвідношення джерел фінансування компаній здійснюється на таких етапах:

- аналіз капіталу та основних факторів, що впливають на його структуру;
- оптимізація співвідношення власних і позикових джерел фінансування за критерієм максимізації рівня рентабельності;
- мінімізація вартості капіталу і рівня фінансових ризиків, формування показника цільової структури фінансових ресурсів [6, с. 173].

Знаходження оптимальної структури фінансових ресурсів є

головним і складним завданням, яке вирішується в процесі управління компанією. Оптимальною слід вважати таку структуру джерел фінансування, в якій значення фінансових ризиків знаходяться в межах допустимих норм, середньозважена вартість фінансових ресурсів є мінімальною, показники економічної рентабельності та рентабельності реалізації досягають запланованих рівнів, платоспроможність, ліквідність та коефіцієнти знаходяться в межах нормативних значень. Важливо зазначити, що основними цілями стратегій оптимізації фінансових ресурсів компаній є підвищення прибутку і рентабельності, максимізація ринкової вартості компаній, мінімізація фінансових ризиків та вартості залучення капіталу, забезпечення сталого зростання в цілому.

Вибір джерел фінансових ресурсів компаній відіграє важливу роль у формуванні фінансових ресурсів компаній, однак на практиці компанії не можуть використовувати всі джерела формування. Це насамперед пов'язано з відсутністю підтримки з боку держави малого та середнього бізнесу в Україні; неможливістю отримання державних субсидій під час війни; невігідністю використання банківських кредитів через високі відсотки.

При виборі найкращої стратегії фінансування необхідно вибрати відповідні джерела, грошові потоки, терміни окупності та строки повернення. Все це має забезпечити повне фінансування компаній і

ефективне використання капіталу для виконання своїх зобов'язань. Політика формування структури фінансових ресурсів має забезпечувати таке поєднання власних і позикових джерел фінансування, яке сприятиме зростанню прибутковості капіталу, платоспроможності, фінансовій стабільності, зниженню фінансових ризиків і середньозваженої вартості капіталу тощо.

В сучасних умовах можна виділити такі стратегії оптимізації фінансових ресурсів:

Фінансове планування та прогнозування. Розробка комплексних фінансових планів та прогнозів дозволяє компаніям визначити майбутні потреби у фінансуванні, встановити фінансові цілі та ефективно розподіляти ці ресурси. Компанії можуть використовувати різні інструменти та методи, такі як аналіз сценаріїв і аналіз чутливості, щоб оцінити можливий вплив різних економічних умов на фінансові ресурси.

Оптимізація витрат. Зменшення операційних витрат і визначення напрямків для економії коштів може звільнити фінансові ресурси для більш продуктивного використання. Компанії можуть використовувати різні критерії оптимізації витрат, наприклад: вдосконалення процесів, аутсорсинг та впровадження технологій для мінімізації витрат.

Управління оборотним капіталом. Ефективне управління оборотним капіталом може покращити ліквідність і звільнити ресурси для можливостей зростання та інвестицій. Критерії включають

оптимізацію рівнів запасів, впорядкування процесів дебіторської та кредиторської заборгованості, а також переговори щодо кращих умов кредитування з постачальниками та клієнтами.

Управління необоротними активами. Метою даної стратегії є максимізація вартості, створеної за рахунок довгострокових активів компанії, таких як власність, будівлі та обладнання, протягом усього їхнього терміну служби.

Оптимізація структури капіталу. Компанії можуть оптимізувати свою структуру капіталу шляхом балансування поєднання боргового і власного фінансування, щоб мінімізувати загальну вартість капіталу і максимізувати вартість для акціонерів. Це передбачає оцінку компромісів між перевагами фінансового важеля та пов'язаними з ним ризиками, такими як зростання процентних витрат та потенційні фінансові труднощі. Також це передбачає мінімізацію витрат і ризиків, пов'язаних з отриманням коштів від зовнішніх джерел, таких як кредити та облігації, для фінансування діяльності та розвитку компанії. Для досягнення цього компанія повинна знайти оптимальне співвідношення між вартістю капіталу та ризиком, який вона готова взяти на себе, забезпечуючи при цьому достатню кількість коштів для ведення діяльності.

Управління інвестиціями. Ця стратегія передбачає контроль за портфелем компанії, що складається з акцій, облігацій та інших фінансових інструментів з метою

максимізації прибутку та диверсифікації ризиків [7, с. 164].

Використання урядових стимулів і грантів. Уряди можуть надавати стимули та гранти для підтримки окремих галузей, проектів або стратегічних цілей [8]. Шляхом постійного моніторингу таких можливостей компанії можуть оптимізувати свої фінансові ресурси, використовуючи ці програми для доступу до коштів або зменшення своїх податкових зобов'язань.

Цифрова трансформація. Впровадження цифрових технологій може допомогти компаніям оптимізувати процеси, зменшити витрати та покращити здатність приймати рішення. Застосовуючи цифрові інструменти, такі як штучний інтелект, блокчейн і аналітика даних, компанії можуть оптимізувати свої фінансові ресурси та покращити загальну ефективність.

Управління ризиками. Впровадження надійної системи управління ризиками дозволяє компаніям виявляти, оцінювати та зменшувати фінансові ризики, які можуть вплинути на фінансові ресурси. Це може включати диверсифікацію джерел фінансування, підтримку адекватних резервів готівки та впровадження стратегій хеджування для захисту від валютних і процентних коливань [9, с. 658-659].

Також компанії можуть застосовувати диверсифікацію джерел фінансування. Наприклад, компанії можуть покладатися на внутрішні джерела фінансування (як нерозподілений прибуток) для

фінансування короткострокових потреб, і використовувати зовнішні джерела фінансування, (як банківські кредити та акціонерне фінансування) для фінансування довгострокових потреб. До того ж компанії можуть створювати стратегічні партнерства з фінансовими установами та іншими зацікавленими сторонами, що надасть цим компаніям доступ до фінансування, фінансової експертизи та інших ресурсів.

Покращення практики формування фінансових ресурсів компаній вимагає всебічного розуміння факторів, які впливають на цей процес. До таких факторів належать розмір і характер компанії, галузь, у якій вона функціонує, а також економічне середовище, в якому вона діє. Компаніям необхідно оцінювати свої фінансові потреби, аналізувати джерела фінансування та розробляти стратегії для оптимізації процесу формування та використання фінансових ресурсів.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок.

Фінансові ресурси є істотною складовою фінансування операцій, інвестицій і зростання вартості компаній. Фінансові ресурси, джерела фінансування та структура мають значний вплив на виробничу діяльність компаній. Належні обсяги фінансових ресурсів забезпечують безперервність виробничої діяльності компаній, оптимальна структура розподілу веде до підвищення конкурентоспроможності продукції та ефективності діяльності, а

стабільні джерела функціонування підвищують платоспроможність.

Основними цілями стратегій оптимізації фінансових ресурсів компаній є підвищення прибутку і рентабельності, максимізація ринкової вартості компаній, мінімізація фінансових ризиків та вартості залучення капіталу, забезпечення сталого зростання в цілому.

Оптимізація фінансових ресурсів є критично важливою для компаній, щоб досягати своїх цілей та завдань. Розширення ринкової вартості компанії вимагає стабільного поточного доходу, зменшення виробничих і фінансових ризиків, а також залучення досвідченого менеджменту. Компанії повинні оцінювати свої фінансові потреби, аналізувати джерела фінансування та розробляти стратегії для оптимізації фінансових ресурсів. В сучасних умовах зростаючої непередбачуваності глобального економічного середовища компаніям необхідно постійно оптимізувати свої фінансові ресурси, щоб підтримувати конкурентоспроможність і забезпечувати довгострокову стійкість. Використовуючи комбінацію фінансового планування та прогнозування, оптимізації витрат, управління оборотним капіталом та необоротними активами, управління ризиками, оптимізації структури капіталу, управління інвестицій, а також використання державних стимулів та цифрової трансформації, компанії можуть ефективно управляти своїми

фінансовими ресурсами для
максимізувати свою вартість.

References

- Bondarenko O.S. (2017). *Finansovi resursi ta finansovi potoky: suchasna teoriia i praktyka upravlinnia* [Financial resources and financial flows: modern theory and management practice]. *Ekonomichna nauka. Investytsii: praktyka ta dosvid* [Economic Science, Investments: Practice and Experience] №4, 25-28 [In Ukrainian].
- Kravchenko O.O., Sytko M.Y. (2018). *Upravlinnia finansovymy resursamy pidpriemstva v umovakh zrostannia nevyznachenosti* [Management of enterprise financial resources in conditions of increasing uncertainty]. *Efektivna ekonomika* [Effective Economy]. Vol. 12, 1-6 [In Ukrainian].
- Krupka M.I, Rushchyshyn M.O. (2020). *Financial resources of enterprises and the ways of optimizing them in modern conditions*. *Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe*. Vol. 4, issue 56, 46.
- Brigham, E. F., & Ehrhardt, M. C. (2017). *Financial management: Theory & practice*. Boston, MA: Cengage Learning.
- Blyzniuk O.P., Horpynenko A.P. (2015). *Klasyfikatsiia dzherel formuvannia finansovykh resursiv pidpriemstva* [Classification of sources of formation of financial resources of the enterprise]. *Visnyk Mizhnarodnoho slov'ianskoho universytetu, seriia: Ekonomichni nauky* [Bulletin of the International Slavic University, series: Economic Sciences]. Vol. 2, 52-58 [In Ukrainian].
- Dropa Y.B. (2016). *Optymizatsiia struktury finansovykh resursiv pidpriemstva v suchasnykh umovakh* [Optimization of structure of financial resources of the enterprise in modern conditions]. *Biznesinform* [Businessinform]. Vol. 12, 169-175 [In Ukrainian].
- Sitinjak C., Johanna A., Avinash B., Bevoor (2023). *Financial Management: A System of Relations for Optimizing Enterprise Finances – a Review*. *Journal Markcount Finance*. Vol. 1, 3, 160-170.
- Pandey, I. M. (2018). *Financial management (12th ed.)*. New Delhi, India: Vikas Publishing House.
- Bakhtiyarova D.T. (2023). *Financial resources of enterprises and the ways of optimizing them in modern conditions*. *Science and Education*. Vol. 4, issue 12, 658-659.
- Gerasimchuk O. (2021). *Optimization of resource potential of the enterprise on the basis of analysis of the structure of financial resources*. *Economics & Education*. Vol. 6, issue 2, 7-11.
- Kopytko M., Sylkin O., Ruda I. (2024). *A methodological approach to optimizing financial resources to increase the level of economic security in a dynamic external environment*. *Financial Internet Quarterly*. Vol. 20, 1, 29-38.